

การศึกษาการประเมินการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ณธิป วิมุตติโกศล ปราชญา บุตรหงส์ ปุณยธร ลีสุภเลิศ
สรลพร ขวาลคุณากร ทวีศักดิ์ ไพรสวรรณ และ อุษณีย์ ทองใบ

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ระหว่างเดือนตุลาคม 2559 ถึง สิงหาคม 2560 ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทราบสถานการณ์การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตามภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจจาก อย. ซึ่งมีวิธีการศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 835 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงวิเคราะห์ (Chi-square หรือ Fisher's exact test) นำเสนอความสัมพันธ์ของข้อมูลในรูปแบบของค่า p-value และค่าอัตราส่วนโอกาส โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ น้อยกว่า 0.05 ($p\text{-value} < 0.05$)

จากการศึกษาพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจจาก อย. ในภารกิจ เช่น การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.)/อย. การให้ความรู้แก่ผู้บริโภค การตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นต้น และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า จำนวนบุคลากร งบประมาณ นโยบายของผู้บริหารในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ และการมีส่วนร่วม/กลุ่มงาน/ฝ่ายที่รับผิดชอบในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่ระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 ($p < 0.05$) ทั้งนี้ อย.ควร (1) มีการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อให้แก่ อปท. (2) การอบรมให้ความรู้การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพให้แก่ อปท. (3) มีการประสานกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในการผลักดันเชิงนโยบายการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

คำสำคัญ : การกระจายอำนาจ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการ อาหารและยา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้นิพนธ์ : สังกัดกองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
รับต้นฉบับ 15 ก.ค.61 บทความฉบับปรับปรุง 27 ก.ค.61 รับลงตีพิมพ์ 8 ต.ค.61

E-mail: daranee@fda.moph.go.th

A Study Evaluated Decentralization to Local Governments of The Food and Drug Administration

Natip Wimutikosol, Pratchaya Buthong, Poonyatorn Leesupphalert
Sarunporn Chawancunagorn, Taweesak Praisuwan and Usanee Thongbai
Rural and local consumer health products promotion protection Division
Food and Drug Administration

Abstract

A descriptive cross-sectional study was conducted between October 2016 and August 2017. The objectives of this study were (1) to get a current situation of operation in the local governments according to the mission that has been decentralized from the Food and Drug Administration and (2) to access factors associated an operation of the local government where the authority has been decentralized from the center. Self-reported questionnaires were collected from 835 participants. Data were analyzed by descriptive statistic and inferential statistic included Chi-square, Fisher's exact test and Odd ratio. The analyses were performed by computer, and statistical significant level was considered at 0.05 (p-value < 0.05).

The results found that the Local Governments followed the mission which had been decentralized from the Food and Drug Administration such as supporting the Provincial Health Office and the Food and Drug Administration, providing knowledge to consumers and checking food product labels, etc. In addition, the study noted that an operation of the local government in term of consumer health product protection was associated with the numbers of supportive personnel, budget, administrative policy, and availability of working group or department for consumer health product protection ($p < 0.05$). Therefore, the Food and Drug Administration should (1) provide budget for media production to local authorities, (2) support training of the consumer health products to local authorities, and (3) coordinate with the Department of Local Government, Ministry of the Interior to drive local and regional policy on consumer protection on health products.

Keywords : Decentralization, Consumer protection on health products, The Food and Drug Administration, Local governments,

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บัญญัติขึ้นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้นำไปสู่แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งรัฐบาล

แถลงต่อรัฐสภาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542⁽¹⁾

ปี 2546 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แต่งตั้งคณะกรรมการทำงานกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดกรอบภารกิจที่จะดำเนินการถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ไว้ 4 ภารกิจ ดังนี้⁽²⁾

1. การผลิตสื่อ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

2. การเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการทั้งด้านความรู้ในการบริโภคและเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม

3. การสร้างและขยายเครือข่ายการมีส่วนร่วม ในงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ (คปส.) ของ ผู้บริโภคในท้องถิ่น

4. การตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องมือแพทย์ เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายในสถานที่จำหน่าย

อย. ได้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้านอาหารไปแล้ว ดังนี้

1. เขตการปกครองพิเศษ

1) กรุงเทพมหานคร ได้รับการถ่ายโอน ภารกิจตรวจสอบอาหารในสถานที่จำหน่ายอาหาร และสถานที่ผลิตน้ำแข็งและน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุ ที่ปิดสนิท (น้ำบริโภคฯ) โดยในปี 2545 ได้แต่งตั้ง ข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

2) เมืองพัทยา ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ ตรวจสอบอาหารในสถานที่จำหน่ายอาหารและในปี 2549 ได้แต่งตั้งข้าราชการเมืองพัทยาเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522⁽³⁾

2. เทศบาล ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาล เมือง เทศบาลตำบล ได้รับการถ่ายโอนภารกิจ ตรวจสอบอาหารในสถานที่จำหน่ายอาหาร และ ในปี 2557 ได้แต่งตั้งพนักงานเทศบาลเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เฉพาะในสถานที่จำหน่าย และได้มีประกาศ กระทรวงสาธารณสุข⁽⁴⁾ (ฉบับที่ 385) พ.ศ. 2560 เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ให้แก่⁽⁵⁾

1) กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา

2) เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และ เทศบาลตำบล เฉพาะสถานที่จำหน่าย สะสมอาหาร ตลาด ที่หรือทางสาธารณะ

เนื่องด้วย กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวง สาธารณสุข พ.ศ. 2552 กำหนดอำนาจหน้าที่ กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์ สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น (กอง คบ.) ให้มี การส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น อีกทั้งตามแผนที่กำหนดให้ ต้องถ่ายโอนภารกิจตรวจสอบติดตามคุ้มครอง ผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องมือแพทย์ เครื่องสำอาง และวัตถุอันตรายในสถานที่จำหน่าย⁽⁶⁾ โดย อย. ได้ถ่ายโอนภารกิจด้านอาหารและมีแผนที่ จะถ่ายโอนภารกิจด้านอื่นๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ ทาง อย. ยังไม่เคยสำรวจข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันในการ ดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล ทั้งหมด) ตามภารกิจที่ได้ถ่ายโอนจาก อย. จึงเป็น เรื่องจำเป็นในการดำเนินการดังกล่าว เพื่อให้การ ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลให้ผู้บริโภคได้รับ ความปลอดภัยภายใต้การดูแลขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้ทราบสถานการณ์การดำเนินงาน ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจจากสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา มีรูปแบบการศึกษาเป็นภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) มีระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559 ถึงเดือนสิงหาคม 2560

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใน อปท. ทุกแห่งที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติอาหารทั้งหมด จำนวน 2,564 แห่ง⁽⁷⁾ ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยเลือกผู้อำนวยการกองสาธารณสุข หรือหัวหน้าที่รับผิดชอบงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ใน อปท. ละ 1 คน เป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)⁽⁸⁾ จากการคำนวณพบว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ (การตอบกลับ) สำหรับงานวิจัยฉบับนี้เป็น 402 ตัวอย่างที่เพียงพอ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

คือ แบบสอบถามสถานการณ์และปัจจัยในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ เช่น ตำแหน่งปัจจุบัน การอบรมด้านคุ้มครองผู้บริโภค ส่วนที่ 2 ข้อมูลหน่วยงาน ข้อที่ 11-15 ซึ่งมีจำนวน 5 ข้อ เช่น ประเภทของ อปท. นโยบายของผู้บริหาร

ในการคุ้มครองผู้บริโภคฯ ส่วนที่ 3 ข้อมูลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กิจกรรมการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ

วิธีการเก็บข้อมูล

ใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยทางออนไลน์ หรือไปรษณีย์ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยัง อปท. รวม 2,564 แห่ง และได้รับตอบกลับจำนวน 835 แห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลหน่วยงาน และข้อมูลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในส่วนสถิติเชิงวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานและข้อมูลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้ Chi-square test หรือ Fisher's exact test ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาระดับนัยสำคัญที่ p-value น้อยกว่า 0.05

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 36-45 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส ดำรงตำแหน่งนักวิชาการ/นักบริหารงานสาธารณสุข มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 25,001-40,000 บาท มีอายุราชการเฉลี่ย 15.83 ปี มีระยะเวลาปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ เฉลี่ย 5.96 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ที่ปริญญาตรี และส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมด้านคุ้มครองฯ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

หัวข้อ	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	285	34.6
	หญิง	538	65.4
	รวม	823	100
อายุ	<25 ปี	4	0.5
	25-35 ปี	193	23.3
	36-45 ปี	407	49.0
	46-55 ปี	200	24.1
	>55 ปี	26	3.1
	รวม	830	100
ศาสนา	พุทธ	804	96.4
	คริสต์	7	0.8
	อิสลาม	23	2.8
	รวม	834	100
สถานภาพสมรส	สมรส	521	62.8
	โสด	265	31.9
	อื่นๆ	44	5.3
	รวม	830	100
ตำแหน่ง	นายกเทศมนตรี	2	0.3
	ปลัดเทศบาล/รองปลัดเทศบาล	29	3.8

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อ	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง	ผอ.กอง	170	22.1
	หัวหน้าฝ่าย	118	15.3
	นักวิชาการ/นักบริหารงานสาธารณสุข	202	26.3
	เจ้าพนักงานสาธารณสุข	94	12.2
	พยาบาล	29	3.8
	นิติกร	21	2.7
	เภสัชกร	17	2.2
	อื่นๆ	87	11.3
	รวม	769	100
รายได้ต่อเดือน	<15,000 บาท	43	5.2
	15,000-25,000 บาท	308	37.1
	25,001-40,000 บาท	394	47.4
	>40,000 บาท	86	10.3
	รวม	831	100
อายุราชการ	0 – 10 ปี	242	29.6
	11 – 20 ปี	342	41.9
	21 – 30 ปี	177	21.7
	> 30 ปี	56	6.9
	รวม	817	100
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	15.83	
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	8.893	
ระยะเวลาปฏิบัติงาน	0 – 10 ปี	642	84.5
	11 – 20 ปี	90	11.8
คุ้มครองผู้บริโภคฯ	21 – 30 ปี	25	3.3
	> 30 ปี	3	0.4
	รวม	760	100
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	5.96	
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	6.433	
ระดับการศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่าปริญญาตรี	24	2.9
	ปริญญาตรี	453	54.4
	ปริญญาโท	261	31.3
	ปริญญาเอก	95	11.4
	รวม	833	100
การอบรมด้านคุ้มครองผู้บริโภคฯ	ไม่เคย	386	47.0
	เคย	436	53.0
	รวม	822	100

ข้อมูลหน่วยงาน

หน่วยงานส่วนใหญ่เป็นเทศบาลตำบล มีงบประมาณของหน่วยงานเฉลี่ย 68,064,780.6 บาท มีงบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค เฉลี่ย 333,223.24 บาท มีจำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค เฉลี่ย 2.09 คน มีนโยบายของผู้บริหารด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ในปีงบประมาณ 2560 และหน่วยงานส่วนใหญ่มีส่วนงาน/กลุ่มงาน/ฝ่ายที่รับผิดชอบในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหน่วยงานโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

หัวข้อ	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ประเภท อปท.	เทศบาลนคร	18	2.2
	เทศบาลเมือง	80	9.6
	เทศบาลตำบล	697	83.5
	กรุงเทพมหานคร	39	4.7
	เมืองพัทยา	1	0.1
	รวม	835	100
งบประมาณของหน่วยงาน	0 - 10,000,000 บาท	127	36.2
	10,000,001 - 50,000,000 บาท	135	38.5
	50,000,001 - 100,000,000 บาท	60	17.1
	> 100,000,000 บาท	29	8.3
	รวม	351	100
	ค่ามัธยฐาน (Median)	29,909,000	
งบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	317,400,000	
	0 - 25,000 บาท	113	40.8
	25,001 - 50,000 บาท	91	32.9
	50,001 - 100,000 บาท	36	13
	> 100,000 บาท	37	13.4
	รวม	277	100
บุคลากรงานคุ้มครองฯ	ค่ามัธยฐาน (Median)	30,000	
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	3,104,148.825	
	ไม่มี	98	12.5
	1 - 2 คน	518	66
	3 - 5 คน	134	17.1
	> 5 คน	35	4.5
นโยบายของผู้บริหารในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ในปีงบประมาณ 2560	รวม	785	100
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	2.09	
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	4.123	
	ไม่มี	372	48.6
	มี	393	51.4
	รวม	765	100
ส่วนงาน/กลุ่มงาน/ฝ่าย รับผิดชอบ ที่การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค	ไม่มี	229	48.6
	มี	579	51.4
	รวม	808	100

หมายเหตุ การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค ของอปท. ทั้งประเทศ (เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา)

การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกิจกรรมการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกิจกรรมการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์พบว่า อปท. ส่วนใหญ่ไม่มีการผลิตแผ่นพับ โปสเตอร์ คู่มือ มัลติมีเดียหรือสื่อทางอินเทอร์เน็ต รายการเสียงตามสาย/วิทยุ/โทรทัศน์ สื่ออื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาข้างต้น รวมถึงไม่มีการใช้สื่อจากแหล่ง/หน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ทางรถกระจายเสียง การประชาสัมพันธ์ในการประชุมหรืองานเทศกาล การประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา และการสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นประชาสัมพันธ์ (ดังตารางที่ 3)

การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพพบว่า อปท. ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้บริโภค ส่งเสริมผู้บริโภคให้ทราบและปกป้องสิทธิของตนเอง และจัดให้มีช่องทางร้องเรียนสำหรับผู้บริโภค (ดังตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกิจกรรมการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์

หัวข้อ	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
การผลิตแผ่นพับ	ไม่มี	512	64.6
	มี	280	35.4
	รวม	792	100
การผลิตโปสเตอร์	ไม่มี	713	91.8
	มี	64	8.2
	รวม	777	100
การผลิตคู่มือ	ไม่มี	715	92.5
	มี	58	7.5
	รวม	773	100
การผลิตมัลติมีเดีย หรือสื่ออินเทอร์เน็ต	ไม่มี	736	95.6
	มี	34	4.4
	รวม	770	100
การผลิตรายการเสียงตามสาย หรือวิทยุ หรือโทรทัศน์	ไม่มี	626	80.3
	มี	154	19.7
	รวม	780	100
การใช้สื่อจากแหล่ง/หน่วยงานภายนอก	ไม่มี	399	51.5
	มี	376	48.5
	รวม	775	100

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงาน
คุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านกิจกรรมที่เสริมสร้าง
ศักยภาพผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

หัวข้อ	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
การให้ความรู้แก่ผู้บริโภค	ไม่มี	269	33.1
	มี	544	66.9
	รวม	813	100
การส่งเสริมผู้บริโภคให้ทราบ และปกป้องสิทธิของตนเอง	ไม่มี	319	40.1
	มี	476	59.9
	รวม	795	100
ช่องทางร้องเรียน สำหรับผู้บริโภค	ไม่มี	200	24.7
	มี	610	75.3
	รวม	810	100

**การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้าน
ผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ด้านการสร้างเครือข่ายและ
การมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ**

จากการศึกษาข้อมูลการดำเนินงานคุ้มครอง
ผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ด้านการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม
ในงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ พบว่า อบท. ส่วนใหญ่
ไม่มีการสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานหน่วยงาน
ภาคเอกชนอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ยังมีกิจกรรมอื่นๆ
ที่ อบท. ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการประกอบด้วย การสร้าง
หรือสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานสาธารณสุข
จังหวัด (สจ.)/สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
(อย.) การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) การสร้าง
หรือสนับสนุนการดำเนินงานโรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบล (รพ.สต.) และการสร้างหรือสนับสนุน

การดำเนินงานหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ (ดังตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงาน
คุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการสร้างเครือข่ายและ
การมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ

หัวข้อ	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
การสร้างหรือสนับสนุน การดำเนินงานของสจ./ อย.	ไม่มี	291	36.6
	มี	504	63.4
	รวม	795	100
การสร้างหรือสนับสนุน การดำเนินงานของอสม.	ไม่มี	171	21
	มี	645	79
	รวม	816	100
การสร้างหรือสนับสนุน ให้มีชมรมที่เกี่ยวข้อง การคุ้มครองผู้บริโภคฯ	ไม่มี	488	61.2
	มี	310	38.8
	รวม	798	100
การสร้างหรือสนับสนุน การดำเนินงาน รพ.สต.	ไม่มี	285	35.1
	มี	526	64.9
	รวม	811	100
การสร้างหรือสนับสนุน การดำเนินงานหน่วยงาน ภาครัฐอื่นๆ	ไม่มี	381	47.3
	มี	424	52.7
	รวม	805	100

**ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานและ
ข้อมูลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค
ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น**

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ประเภท
ของ อบท. มีความสัมพันธ์กับการผลิตคู่มือ การผลิต
เสียงตามสาย/วิทยุ/โทรทัศน์ การผลิตสื่ออื่นๆ การใช้
สื่อจากหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ทาง
รถกระจายเสียง และการประชาสัมพันธ์ในการประชุม
หรือเทศกาล งบประมาณของหน่วยงานมีความสัมพันธ์

กับการผลิตหรือสื่อทางอินเทอร์เน็ต และผลิตสื่ออื่นๆ ในส่วนงบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ มีความสัมพันธ์กับการผลิตแผ่นพับ การผลิตมัลติมีเดีย/สื่อทางอินเทอร์เน็ต การใช้สื่อจากหน่วยงานภายนอก และการประชาสัมพันธ์ในการประชุมหรือเทศกาล นอกจากนี้จำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ มีความสัมพันธ์กับการผลิตแผ่นพับ การผลิตโปสเตอร์ การผลิตคู่มือ การผลิตเสียงตามสาย/วิทยุโทรทัศน์ การผลิตสื่ออื่นๆ การใช้สื่อจากหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ทางรถกระจายเสียง และการประชาสัมพันธ์ในการประชุมหรือเทศกาล นโยบายของผู้บริหารในงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ ปีงบประมาณ 2560 มีความสัมพันธ์กับการผลิตแผ่นพับ การผลิตโปสเตอร์ การผลิตคู่มือ การผลิตมัลติมีเดียหรือสื่อทางอินเทอร์เน็ต การผลิตเสียงตามสาย/วิทยุโทรทัศน์ การผลิตสื่ออื่นๆ การใช้สื่อจากหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ทางรถกระจายเสียง และการประชาสัมพันธ์ในการประชุมหรือเทศกาล และการมีส่วนงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ มีความสัมพันธ์กับการผลิตแผ่นพับ การผลิตโปสเตอร์ การผลิตคู่มือ การผลิตมัลติมีเดียหรือสื่อทางอินเทอร์เน็ต การผลิตเสียงตามสายหรือวิทยุหรือโทรทัศน์ การผลิตสื่ออื่นๆ การใช้สื่อจากหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ทางรถกระจายเสียง และการประชาสัมพันธ์ในการประชุมหรือเทศกาล (ดังตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงาน และข้อมูลในการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อมูลหน่วยงาน	การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์
ประเภท อปท.	ผลิตคู่มือ ผลิตเรียงตามสายหรือวิทยุ หรือโทรทัศน์ ใช้สื่อจากหน่วยงานภายนอก
งบประมาณของหน่วยงาน	ผลิต multimedia
งบประมาณงานคุ้มครอง	ผลิตแผ่นพับ ผลิต multimedia ใช้สื่อจากหน่วยงานภายนอก
จำนวนบุคลากร	ผลิตแผ่นพับ ผลิตโปสเตอร์ ผลิตคู่มือ ผลิตเรียงตามสายหรือวิทยุ หรือโทรทัศน์ ใช้สื่อจากหน่วยงานภายนอก
นโยบายของผู้บริหาร ในงานคุ้มครองผู้บริโภค	การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์
ส่วนงานที่รับผิดชอบ การดำเนินคุ้มครอง ผู้บริโภค	การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลหน่วยงาน ที่มีผลต่อกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพผู้บริโภค และการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ ประกอบด้วย ประเภทของ อปท. มีความสัมพันธ์กับการมีช่องทางร้องเรียนสำหรับผู้บริโภค การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ สสจ./อย. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ อสม. การสร้างหรือสนับสนุนให้มีชมรมคุ้มครอง

ผู้บริหาร ๖ การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ รพ.สต. และการสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของภาคเอกชนอื่นๆ งบประมาณของหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้แก่ผู้บริหาร งบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับการสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ สสจ./อย. จำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับ การให้ความรู้แก่ผู้บริหาร การส่งเสริมผู้บริโภคให้ทราบและปกป้องสิทธิของตนเอง การมีช่องทางร้องเรียนสำหรับผู้บริโภค การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ สสจ./อย. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ อสม. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานให้มีชมรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ รพ.สต. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ และการสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของภาคเอกชนอื่นๆ นโยบายของผู้บริหารในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ในปีงบประมาณ 2560 มีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้แก่ผู้บริโภค การส่งเสริมผู้บริโภคให้ทราบและปกป้องสิทธิของ

ตนเอง การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ สสจ./อย. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ อสม. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานให้มีชมรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ รพ.สต. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ และการสร้างหรือสนับสนุนและการดำเนินงานของภาคเอกชนอื่นๆ การมีส่วนงาน/กลุ่มงาน/ฝ่ายที่รับผิดชอบการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้แก่ผู้บริโภค การส่งเสริมผู้บริโภคให้ทราบและปกป้องสิทธิของตนเอง การมีช่องทางร้องเรียนสำหรับผู้บริโภค การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ สสจ./อย. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ อสม. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานให้มีชมรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ รพ.สต. การสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ และการสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของภาคเอกชนอื่นๆ (ดังตารางที่ 7 และตารางที่ 8)

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานและข้อมูลกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อมูลหน่วยงาน	กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร
ประเภท อพท.	ช่องทางร้องเรียน
งบประมาณของหน่วยงาน	การให้ความรู้
-	ส่งเสริมให้ทราบและปกป้องสิทธิของตนเอง
งบประมาณงานคุ้มครอง	-
จำนวนบุคลากร	กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร
นโยบายของผู้บริหารในงานคุ้มครองผู้บริโภค	กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร
ส่วนงานที่รับผิดชอบการดำเนินคุ้มครองผู้บริโภค	กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานและข้อมูลในการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภคที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อมูลหน่วยงาน	การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภค
ประเภท อปท.	การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภค
งบประมาณของหน่วยงาน	สสจ./อย.
-	อสม.
-	ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค
-	รพ.สต.
-	หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ
งบประมาณงานคุ้มครอง	-
จำนวนบุคลากร	การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภค
นโยบายของผู้บริหารในงานคุ้มครองผู้บริโภค	การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภค
ส่วนงานที่รับผิดชอบการดำเนินคุ้มครองผู้บริโภค	การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภค

จากการศึกษาพบว่าข้อมูลหน่วยงานที่มีผลต่อการตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร ณ สถานที่จำหน่ายและการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการประกอบด้วย ประเภทของ อปท. มีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบคุณภาพอาหารสด การดำเนินคดีเมื่อพบการกระทำความผิด อุปสรรคในการดำเนินคดี การส่งต่อหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อดำเนินคดีต่อไป การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้แก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ประชาชน การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ผู้ประกอบการ และการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ งบประมาณของหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร การตรวจสอบคุณภาพอาหารสด การดำเนินคดีเมื่อพบการกระทำความผิด การส่งต่อหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อดำเนินคดีต่อไป การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้แก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และการส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้

ผู้ประกอบการ งบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับอุปสรรคในการดำเนินคดี และการส่งต่อหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อดำเนินคดีต่อไป จำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร การตรวจสอบคุณภาพอาหารสด อุปสรรคในการดำเนินคดี การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้แก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องการส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ประชาชน การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ผู้ประกอบการ และการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ นโยบายของผู้บริหารในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ในปีงบประมาณ 2560 มีความสัมพันธ์กับ การตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร การตรวจสอบคุณภาพอาหารสด การดำเนินคดีเมื่อพบการกระทำความผิด อุปสรรคในการดำเนินคดี การส่งต่อหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อดำเนินคดีต่อไป การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้แก่

หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ประชาชน การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ผู้ประกอบการ และการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ การมีส่วนงาน/กลุ่มงาน/ฝ่ายที่รับผิดชอบในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ มีความสัมพันธ์กับ การตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร การตรวจสอบคุณภาพอาหารสด การดำเนินคดีเมื่อพบการกระทำความผิด การส่งต่อหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อดำเนินคดีต่อไป การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้แก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ประชาชน การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ผู้ประกอบการ

และการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ เมื่อพิจารณาข้อมูลของการดำเนินคดีเมื่อพบการกระทำความผิด พบว่า อปท. มีการดำเนินคดีเมื่อพบการกระทำความผิดเพียง 6.6% ของจำนวน อปท. ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนน้อยมากทำให้ผลการวิเคราะห์ที่ได้ อาจมีความน่าเชื่อถือไม่เพียงพอ งานวิจัยนี้จึงไม่ได้นำผลการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานที่มีผลต่อการดำเนินคดีเมื่อพบการกระทำความผิด อุปสรรคในการดำเนินคดี และการส่งต่อหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อดำเนินคดีต่อไป (ดังตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานและข้อมูลในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร ณ สถานที่จำหน่ายและการดำเนินการที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อมูลหน่วยงาน	การตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร ณ สถานที่จำหน่ายและการดำเนินการ
ประเภท อปท.	เมื่อพบการกระทำความผิด
	การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ประชาชน
งบประมาณของหน่วยงาน	การตรวจสอบ
งบประมาณงานคุ้มครอง	-
จำนวนบุคลากร	การตรวจสอบ
-	การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ประชาชน
-	ส่งเสริมผู้ประกอบการ
นโยบายของผู้บริหารในงานคุ้มครองผู้บริโภค	การตรวจสอบ
-	เมื่อพบการกระทำความผิด
-	การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ประชาชน
-	ส่งเสริมผู้ประกอบการ
ส่วนงานที่รับผิดชอบการดำเนินคุ้มครองผู้บริโภค	การตรวจสอบ
-	การส่งต่อข้อมูลเตือนภัยให้ประชาชน
-	ส่งเสริมผู้ประกอบการ

สรุปผล

สถานการณ์พบว่า อปท. ส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการกระจายอำนาจจาก อย. โดยเฉพาะการผลิตสื่อแผ่นพับและการประชาสัมพันธ์ มีกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพผู้บริโภคดีด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภค และมีการตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร ณ สถานที่จำหน่าย มีการส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานอื่นๆ หากตรวจสอบพบว่ามีการกระทำความผิด แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการดำเนินคดี

การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานที่มีผลต่อการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์พบว่า ประเภทของ อปท. มีความสัมพันธ์ต่อการผลิตคู่มือ แต่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการผลิตแผ่นพับ โปสเตอร์ และการผลิตมัลติมีเดีย หรือสื่อทางอินเทอร์เน็ต เนื่องจากทาง อปท. มีความจำเป็นต้องผลิตคู่มือเพื่อนำมาประกอบการปฏิบัติงานและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ อปท. สามารถนำแผ่นพับ โปสเตอร์ หรือสื่ออื่นๆ จากภายนอกในการให้ความรู้แก่ผู้บริโภค หรือสามารถเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้บริโภคว่าทางช่องทางอื่นได้ อปท. จึงไม่มีความจำเป็นในการผลิตสื่อดังกล่าว ในส่วนงบประมาณของหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับการผลิตมัลติมีเดีย หรือสื่อทางอินเทอร์เน็ต เนื่องจากในการผลิตสื่อดังกล่าวจำเป็นต้องใช้งบประมาณ สำหรับการผลิตสื่ออื่นอาจไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ จำนวนบุคลากรในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ ไม่มีความสัมพันธ์กับ

การผลิตมัลติมีเดีย หรือสื่อทางอินเทอร์เน็ต ด้านนโยบายของผู้บริหารในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคฯ มีความสัมพันธ์กับการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์ทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ทางส่วนกลางไม่ได้มีการมอบนโยบายลงไปก็ยังมีงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ ด้านการผลิตสื่อและประชาสัมพันธ์อยู่

การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานที่มีผลต่อกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพผู้บริโภค ประเภทของ อปท. มีความสัมพันธ์กับช่องทางร้องเรียนสำหรับผู้บริโภค เนื่องจาก อปท. แต่ละประเภทอาจมีช่องทางร้องเรียนที่แตกต่างกัน เช่น ขึ้นกับ อปท. ขนาดเล็ก (เทศบาลตำบล) อปท. ขนาดใหญ่ (เทศบาลนคร) งบประมาณของหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้แก่ผู้บริโภค ในขณะที่งบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ ไม่มีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้แก่ผู้บริโภค เนื่องจาก อปท. อาจดำเนินกิจกรรมการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคร่วมกับกิจกรรมอื่นโดยมีการใช้งบประมาณของหน่วยงาน ในขณะที่ อปท. อาจนำงบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองฯ ไปดำเนินการด้านอื่น เช่น การผลิตสื่อ

การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหน่วยงานที่มีผลต่อการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ พบว่า ประเภทของ อปท. ไม่มีความสัมพันธ์กับการสร้างหรือการสนับสนุนการดำเนินงานหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เนื่องจาก อปท. อาจยังไม่มีการสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ นอกเหนือจากกระทรวงสาธารณสุข ในด้านงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ เช่น กระทรวงเกษตร

และสหกรณ์ กรมการพัฒนาชุมชน งบประมาณ
ในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค มีความสัมพันธ์
กับการสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงานของ สสจ./
อย. ดังนั้น หากมีการสนับสนุนงบประมาณไปยัง อปท.
ทาง อปท. อาจมีการสร้างหรือสนับสนุนการดำเนินงาน
ของ สสจ./อย. เพิ่มขึ้น งบประมาณของหน่วยงาน
และงบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค
ไม่มีความสัมพันธ์กับการสร้างหรือสนับสนุนการ
ดำเนินงาน อสม. เนื่องจากมีการสร้างภาคีเครือข่าย
ร่วมกันระหว่าง อปท. และ อสม. จึงยังมีการสนับสนุน
การดำเนินงานของ อสม. อยู่แม้ว่าไม่มีงบประมาณ
สนับสนุน

การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล
หน่วยงานที่ผลต่อการตรวจสอบผลิตภัณฑ์อาหาร
ณ สถานที่จำหน่าย ประเภทของ อปท. ไม่มีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร
เนื่องจาก อปท. ทุกประเภทมีการตรวจสอบฉลาก
ผลิตภัณฑ์อาหารเป็นปกติ ในขณะที่ประเภทของ
อปท. มีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบคุณภาพ
อาหารสด เนื่องจาก อปท. ขนาดใหญ่ (เทศบาลนคร)
อาจมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสดมากกว่า อปท.
ขนาดเล็ก (เทศบาลตำบล) งบประมาณของหน่วยงาน
มีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์
อาหารและการตรวจสอบคุณภาพอาหารสด ในขณะที่
ทั้งงบประมาณในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค
ไม่มีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบฉลากผลิตภัณฑ์
อาหารและการตรวจสอบคุณภาพอาหารสด เนื่องจาก
อปท. อาจไม่มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับ

การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะ ดังนั้น
อปท. อาจนำงบประมาณของหน่วยงานมาใช้ในการ
ดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค แทน

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานวิจัยพบว่า

1. อย. ควรมีการผลิตสื่อความรู้การคุ้มครอง
ผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพให้แก่ อปท. และ
ประชาสัมพันธ์ให้ อปท. ได้รับทราบช่องทางในการ
เข้าถึงสื่อเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการคุ้มครอง
ผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่

2. ควรมีการสนับสนุนหรือผลักดันเชิงนโยบาย
จาก อย. เพื่อพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค
ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น
ให้ดียิ่งขึ้น

3. อย. ควรมีการประสาน ผลักดันเชิงนโยบาย
การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ
ในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นร่วมกับกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษารายละเอียด
ของปัจจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค
ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น
ในเชิงคุณภาพ เพื่อกำหนดแนวทางนโยบายการกระจาย
อำนาจให้แก่ อปท. และศึกษาแนวทางการดำเนินงาน
ตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
ในการกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของ
ท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาเรื่อง การศึกษาการประเมินการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหลายบุคคลและหลายหน่วยงาน ขอขอบคุณ นายสมใจ สุดตันตยาวิลี ผอ.กองคบ. ที่ได้ให้การสนับสนุนการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณท่าน ศ.นพ.สุรศักดิ์ ฐานิพานิชกุล อ.ดร.ณัฐฐา ฐานิพานิชกุล อาจารย์ที่ปรึกษา และขอขอบคุณ นายเพียรพันธุ์ พิระภิญโญ, น.ส.คริสติน่า ลีสุรพลานนท์, น.ส.รุ่งตะวัน เตชะศิลปะชัยกุล และทีมงาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ กองคบ.ทุกท่าน ที่มีส่วนเอื้อให้การศึกษานี้ดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้อย่างดียิ่ง และสุดท้ายนี้ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกๆ ท่าน

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 [อินเทอร์เน็ต]. 2544 [เข้าถึงเมื่อ 5 ต.ค. 2559]. เข้าถึงได้จาก: <https://docs.google.com/file/d/0B0QqZeoMeRdmUTBmTGJ1NVVxczA/edit>
2. กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น. การศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการมอบอำนาจงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตาม พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522. ;2548.
3. กระทรวงสาธารณสุข. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 300) เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 123, ตอนพิเศษ 98 ง (ลงวันที่ 22 กันยายน2549).
4. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 (ฉบับที่2) พ.ศ. 2557. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131, ตอนพิเศษ 231 (ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2557).
5. กระทรวงสาธารณสุข. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 385) เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพรบ.อาหาร พ.ศ. 2522. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนพิเศษ 133 (ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2560).
6. กองส่งเสริมงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น. โครงการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประจำปี 2552; 2552.
7. สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบ และโครงสร้าง. รูปแบบและโครงสร้าง [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 7 ต.ค. 2559] เข้าถึงได้จาก: <http://www.dla.go.th/servlet/TemplateOrganizeServlet?organize=structure>
8. Krejcie & Morgan. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 7 ต.ค. 2559] เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/site/bb24559r/khnad-khxng-klum-tawxyang-thi-hemaa-sm>